

РОСІЙСЬКА ВОЄННА АГРЕСІЯ ПРОТИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Морозова К. О.

Науковий керівник – к. філол. н., доц. Явтушенко В. М.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: d_us@ukr.net

Анотація: Розкриваються концептуальні засади формування національної ідентичності українського народу в умовах російської воєнної агресії. порушується питання формування національної ідентичності української молоді в умовах соціальних зрушень, воєнних дій та ціннісної кризи.

Ключові слова: Російська воєнна агресія, національна ідентичність, збереження цілісності держави.

Життя під впливом війни – час активного формування української ідентичності, яка є однією з умов збереження України. Як зазначають сучасні українські науковці, відбувається стирання сформованих культурних кордонів, що полегшує людині в комунікації, визначенні свого місця у соціокультурному просторі та здійсненні життєвого вибору [3]. З іншого боку, на шляху міжкультурної взаємодії, зміни ціннісних орієнтацій виникають зони напружень і конфліктів. Тому й не дивно, що сучасні вчені відмічають кризу національної і національно-культурної ідентичності як на рівні окремої особистості, соціальних груп, так і в межах суспільства, що безпосередньо впливає на проблеми соціалізації сучасної молоді людини.

Однією з проблем формування національної ідентичності молоді є поліетнічність населення нашої держави. (За даними Всеукраїнського перепису населення на території України проживають представники понад 130 національностей та народностей і кожен із цих представників вважає той чи інший регіон нашої країни своєю Батьківщиною).

Національна ідентичність вважається природною, загальною і найбільш стабільною підставою соціальності. На відміну від етнічної, національна ідентичність спирається на свідомий вибір і залежить від раціональних чинників – усвідомлення суб'єктом ідентифікації (особою, етнічною групою чи нацією) історичних, громадянських, політичних цінностей, що є вторинними щодо тих цінностей, які лежать в основі етнічної ідентифікації і які є, як правило, є сталими, незмінними. Раціональний вибір при цьому може послуговуватися переосмисленими (у сенсі ідентифікаційних можливостей) культурними ідентитетами.

Важливим маркером формування національної ідентичності українського суспільства і молоді зокрема, є піднесення престижу і ролі української мови, особливо в умовах російсько-української війни. Саме українська мова в таких умовах відображає «комунікаційну революцію» в Україні, головними засобами якої є запровадження української мови в усі сфери життя, трансляція україномовних фільмів, фільмів іноземного виробництва з гарним українським перекладом, який відображає місцевий колорит, радіо і телебачення,

фонографічна музика, інтернет. Спільно телекомунікаційні та інформаційні знаряддя, масові медіа стали головними засобами трансмісії та джерелом інформації, необхідної для функціонування публічних інституцій, знаряддям контролю і суспільного управління в Україні.

Британський політолог українського походження Тарас Кузьо (Taras Kuzyo) у своїй книзі «Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет», досліджуючи вплив російсько-української війни на зміни в національній ідентичності громадян України, відзначив, що тривала війна стала великою трагедією, але водночас і поштовхом для трансформації національної ідентичності, докорінно змінивши ставлення російськомовних громадян України до Росії [2, с. 26]. З плином часу та війни все більше російськомовних громадян України переходить на «солов'їну» і ця тенденція тільки збільшується.

Національна ідентичність України та війна Путіна – доволі актуальна тема для сучасних наукових дискусій. Так, у статті І. Грабовської та Т. Талько «Путінізм та його ідеологічні засади як проблема сучасного теоретичного дискурсу в соціогуманітаристиці» зазначено, що «путінізм є не лише практичним, але й ідеологічним феноменом нашої доби»; це ідеологічна доктрина гібридного типу, загальна характеристика якої може бути визначена як неоімперіалізм автократичного типу з елементами тоталітаризму, базований із сукупності різних доктрин минулого і сучасності [1, с. 49].

«Вкрай складним для розуміння більшості російських громадян є феномен російськомовних українських патріотів, адже політична риторика визначає їх як «співвітчизників», які апріорі мають бути налаштовані проросійськи (останнє в очах багатьох, до того ж, нібито вимагає пропутінської орієнтації)» [2, с. 468]. «Росіяни уперто вважають, що вони знають Україну краще, ніж українці, які там мешкають» [2, с. 467].

Таким чином, ефективними шляхами формування національної та національно-культурної ідентичності в умовах російсько-української війни є: поширення спілкування українською мовою, правдива інформації та розвиток критичного мислення, формування національної свідомості та самосвідомості, культивування національної гідності та протистояння проявам національної меншовартості, дотримання політичної рівності громадян України, вираженої в чинній системі прав і обов'язків, звернення уваги на спільність громадянської культури та ідеології, виховання молоді на основі національних цінностей.

Список використаних джерел

1. Грабовська І., Талько Т. Путінізм та його ідеологічні засади як проблема сучасного теоретичного дискурсу в соціогуманітаристиці. Українознавчий альманах. 2019. Випуск 25. С. 49–54.
2. Кузьо Т. Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет / Пер. з англ. Андрія Павлишина. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 560 с.
3. Формування в учнів основної школи національнокультурної ідентичності в контексті сучасних полікультурних впливів : Посібник / [І. Д. Бех, О.М. Доукіна, С.Д. Федоренко, І.М. Шкільна, К.О. Журба]. К., 2019. 114 с.